

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-01. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, srede in petek

Ljubljana, petek 23. decembra 1938

Cena posameznih številki din 150

Vsem naročnikom, bralcem in prijateljem želita srečne božične praznike uredništvo in uprava »Trgovskega lista«

Za interese trgovcev detailistov

Detailna trgovina je nastala šele v drugi polovici 18. stoletja. Vse do takrat se ni delala razlika med detailno in veletrgovino. Od tega časa pa sta se obe panogi trgovine razvijali samostojno. Po cenitvi Mednarodne trgovinske zbornice v Parizu gre 45 do 70 odstotkov narodnega dohodka vsakega naroda skozi detailno trgovino.

Najbolj običajen tip detailne trgovine je samostojna trgovina, to je obrat, čigar lastnik je posameznik, oseba, ki je popolnoma izučena v stroki, praktično usposobljena, ki se zna s svojimi sodelavci pravilno prispodobiti okusu in zahtevam ter potrebam odjemalca, a tudi krajevnim, časovnim in socialnim zahtevam okolice in ki s svojim imenom jamči za dobroto blaga. S to samostojno trgovino more konkurirati velepodjetnik večinoma le s premočjo svojega kapitala, ki ga pa dostikrat silijo tudi k nerentabilnim investicijam, kar ga zopet prisili k poslabšanju kvalitete blaga ali pa postrežbe. Zlasti še, ker nekatere trgovinske panoge naravnost zahtevajo individualnost postrežbe ter strokovnega znanja.

Veliki kapital pa je povzročil, da so v drugi polovici 19. stoletja nastale veleblagovnice kot najmočnejše konkurentke detailni trgovini. Ustanovitelj te oblike detailne trgovine je bil J. A. Bouci-cant, lastnik prve pariške veleblagovnice Bon Marché. Veleblagovnice so se nato hitro razširile po svetu ter se zlasti dobro udomačile v veleneskih Severne Amerike in Evrope. V Ameriki so se veleblagovnice razširile celo tako, da so l. 1928, obvladale 16 odstotkov vsega prometa v detailni trgovini. Promet veleblagovnic v Franciji pa je v tem času dosegel samo 6 odstotkov, veleblagovnic v Nemčiji pa 4 odstotke vsega prometa nadrobne trgovine. Zaradi prenapetega razvoja veleblagovnic je nastala velika stagnacija, ki je bila vzrok, da so začele vlade delavnost veleblagovnic omejevati, da bi bila propadajoča nadrobna trgovina ohranjena za najširše vrste srednjih in malih podjetnikov, ki so bili vedno jamstvo zdravega razvoja države, hkrati pa tudi najboljši davkoplačevalci. Pri nas se niso veleblagovnice posebno razvile, zelo nevarne pa so postale v zadnjih letih, ko je začel ustanavljati tuji velekapital pri nas svoje veleblagovnice. Ze v zadnji številki smo opozorili na veliko nevarnost, ki preti vsemu jugoslovanskemu trgovstvu, če se ne bi sedanja prepoved ustanavljanja veleblagovnic podaljšala. Čeprav pa se veleblagovnice pri nas niso še posebno razširile, so vendar že mnogim trgovcem prav občutno škodovali.

V škodo nadrobni trgovini so tudi velike razpošiljalnice, ki so v stiku s svojimi odjemalci le po pošti. Te razpošiljalnice razpošiljajo velike kataloge, ki naj nadomestijo osebno postrežbo odjemal-

cev, hkrati pa tudi vzbude pri ljudeh voljo do nakupa. Te razpošiljalnice imajo navadno največ odjemalcev na deželi, ker daleč od mest nimajo ljudje one izbire ko v mestih. Odkar pa je narastel avtomobilski in avtobusni promet, je pomen razpošiljalnic znatno padel, ker imajo sedaj ljudje mnogo več možnosti, da pridejo v mesta in sami izberejo blago. Tudi nimajo katalogi s slikami blaga in nizkimi cenami nič več one prepričujoče sile ko nekdanj.

Najbolj so pa škodovali mali trgovini razne prodajalne tovarne, družb, konsumov in nabavljajnih zadrug. Ta škodljivost ni bila pri vseh enaka in tudi njih konkurenčna sposobnost ni bila enaka. Če bi na primer izgubili konsumi in nabavljajne zadruge svoje privilegije, bi najbrže že v kratkem morale prenehati. V resnici je tudi že ogromno število konsumov propadlo. Tudi prodajalne tovarne uživajo neke indirektno privilegije, ki se kažejo zlasti pri plačeva-

nju davkov, ker ne plačujejo te davka po oceni davčnih odborov, temveč na podlagi bilance na sedežu centrale. Posebno nekatere industrijske prodajalne so se tako razpasle, da skoraj popolnoma obvladajo posamezne panoge detailne trgovine. Omenjamo tu le obutev, kavo in drugo. Pri nas so te prodajalne večinoma v rokah tujege velekapitala ter bi bilo treba tudi s tega stališča presojsati njih delavnost. Bilo bi za vse gospodarstvo boljše, če bi ostale industrije pri svojem poslu ter se ne vmešavale v trgovino. Posebno nepotrebne so tudi konsumne prodajalne, ki jih ustanavljajo razna industrijska podjetja pod pretvezo socialne pomoči delavstvu. Kako je ta izgovor prazen, dokazuje najbolj to, da ponekod delavci izrečno zahtevajo, da se oprostijo obveznega nakupovanja v teh prodajalnah.

So pa tudi prodajalne, ki so navidezno samostojne trgovine, v resnici pa samo prikrite podružnice oziroma prodajalne industrij.

Lastniki teh trgovin so se zavezali, da prodajajo samo blago ene tovarne. V vseh teh prodajalnicah je enaka reklama, isti način prirejanja izložbenih oken in če le mogoče je tudi zunanji videz vseh teh prodajalnih enak.

»Trgovski list« se je vedno dosledno boril proti vsem tem nadrobni trgovini škodljivim pojavom in nikdar ni poznal tu nobenega kompromisa. Enako odločno stališče bo zavzemal tudi v bodoče, pa čeprav za svoje odločno stališče ni vedno dosegel pri trgovcih-detailistih one podpore, ki jo je zaslužil in tudi potreboval. Dostikrat je imel »Trgovski list« zaradi svoje odločnosti naravnost materialno škodo, ko je odklonil inerate velepodjetij z industrijskimi prodajalnami.

Zato je potrebno, da se nadrobni trgovci v novem letu mnogo bolj oklenejo »Trgovskega lista« ter mu s tem omogočijo, da bo mogel še uspešneje braniti njih interese.

Za nacionalizacijo tujih podjetij

Zdrava in koristna akcija Zveze trg. združenj

Ze v prejšnji številki smo omenili, da so začele oblasti v zadnjem času strogo izvajati kontrolo nad tujci v naši državi. Ta poostren nastop oblasti proti tujcem ni izviral iz nobene ksenofobije, tudi ni nastal kot posledica kakšne moderne ideologije, temveč je bil samo akt narodne samoobrambe, ker se je število tujcev pri nas tako silno pomnožilo, da so bili že ogroženi življenjski interesi našega narodnega gospodarstva.

Sicer pa je tudi kontrola tujcev to dokazala. Izkazalo se je namreč, da je bilo v naši državi vse polno tujcev, ki so leta in leta zaslužili v naši državi silne vsote denarja, ne da bi imeli pravilnega dovoljenja za bivanje v državi, kaj šele za zaposlitev. Ti tujci, ki so tako očitno prezirali naše zakone, so morali seveda takoj zapustiti državo.

Izkazalo pa se je nadalje tudi, da mnogi tujci niso izvršili svojih dolžnosti, ki so jih prostovoljno prevzeli, ko so dobili dovoljenje za zaposlitev v naši državi. Morali bi naše ljudi izučiti, tega pa nikakor niso hoteli storiti. Mnogo primerov pa je tudi bilo, ko so tujci nastopili proti uslužbenemu domačinom na način, ki je globoko žalil naš narodni čut. Da so morali tudi takšni tujci oditi, oz. da bodo morali oditi, se seveda razume samo po sebi.

Najsi so bili odločilni ti ali oni razlogi, dejstvo je, da je mnogo tujcev moralo že oditi in da se tudi drugi pripravljajo na odhod, ker se zavedajo, da bi mogli dobiti novo dovoljenje za bivanje v državi le po stranskih potih. Številni slavnati možje si zaradi njih tudi že brusijo pete. Kako pa je treba proti tem slavnatim možem nastopiti, smo povedali že v prejšnji številki prav krepko.

Ce pa odidejo tujci, ki so lastniki podjetij, ni zaradi tega nobenega razloga, da bi prenehala tudi njih podjetja. Nasprotno je potrebno, da delujejo ta podjetja naprej, ker večino njih naše gospodarstvo ne more in tudi neče pogrešati. Naša gospodarska delavnost se za-

radi odhoda nekkih tujcev ne sme prav nič zmanjšati in tudi treba ni, da bi se zmanjšala, ker imamo dovolj strokovno odlično kvalificiranih ljudi, ki morejo v vsakem pogledu nadomestiti odšle tujce.

V ta namen pa je potrebno, da pridejo ta

tuja podjetja v domače roke.

To pa se zopet ne more zgoditi na noben drug način, kakor da naši ljudje ta podjetja kupijo.

Predsednik Zveze trg. združenj Stane Vidmar je že o vsem tem poročal na seji ožjega odbora Zveze trg. združenj, ki je bila dne 17. novembra v Celju. Po kratkem, a tehtnem referatu je predlagal, da začne Zveza trg. združenj akcijo za zbiranje narodnega kapitala v svrhu nacionalizacije tujih podjetij. Seja je predlog predsednika Staneta Vidmarja soglasno in z odobravanjem sprejela ter je zato Zveza to akcijo tudi že začela organizirati. V ta namen je izdala Zveza že v začetku decembra na vsa združenja okrožnico, ki je tudi že dala prve ugodne rezultate. Nekateri posamezniki so se že priglasili in nekateri z zelo visokimi vsotami, da moremo že sedaj računati na uspeh akcije.

Potrebno pa je, da ima akcija popoln uspeh in da pri njej sodeluje ves narod, da bomo v resnici mogli nacionalizirati vsa podjetja tujcev, ki so odšli iz Slovenije in dati pobudo, da se bo podobna akcija začela izvajati tudi v dru-

gih pokrajinah Jugoslavije. Šele potem bo naša Jugoslavija v resnici prava Jugoslavija!

Zato apeliramo na vse narodne ljudi s kapitalom, a tudi na vse narodne institucije, da se popolnoma pridružijo akciji Zveze trg. združenj.

Pripominjamo, da so skoraj vsa podjetja, ki jih je treba nacionalizirati dobro vpeljana in rentabilna in da je vsa akcija tudi s poslovnega stališča popolnoma zdrava.

Ne gre tu za kakšno sentimentalno ali samo za hip porojeno zamisel, temveč za akcijo naših praktičnih gospodarskih ljudi, ki znajo ceniti denar in ki ga lahko miselno ne nalagajo. Ta akcija je prav za prav samo naravna posledica že več let trajajočega razvoja našega domačega gospodarstva, ko so se naši ljudje popolnoma usposobili za prevzem vsega dela, ki ga opravljajo pri nas tujci. Vsa akcija je torej postavljena na silno solidno in zdravo podlago in zato je tudi njen odmev že sedaj dober. Mora pa biti najboljši! — Kajti tu nam je dana prilika, da konkretno dokažemo, da smo Slovenci res sposobni organizatorji in da moremo v tistem, a pozitivnem delu tekmovali z vsakim tujcem.

Čestitati je treba Zvezi trgovskih združenj k njeni akciji, a ne samo čestitati, temveč njeno akcijo tudi podpreti. Gestu vseh narodnih ljudi mora biti in vse njih delo v to usmerjeno, da se nacionalizirajo tuja podjetja pri nas!

Rekonstrukcija vlade dr. Milana Stojadinovića

Ministrski predsednik dr. Stojadinović je bil sprejet v avdienci od Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, kateremu je po parlamentarni navadi, da vlada po volitvah odstoji, izročil kolektivno ostavko vse vlade. Kr. namestniki so sprejeli ostavko vlade ter imenovali za predsednika ministrskega

sveta in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića;

za prometnega ministra dr. Mehmeda Spaha;

za pravosodnega ministra Milana Simonovića;

za kmetijskega ministra Svetozarja Stankovića;

Seja glavnega odbora Zveze trg. združenj

Seja glavnega odbora Zveze trgovskih združenj dravske banovine bo v četrtek 29. decembra 1938, ob 10. uri dopoldne v Mariboru v dvorani Združenja trgovcev za Maribor-mesto, Jurčičeva ulica 8/L.

Dnevni red:

1. Poročilo predsedništva in ožjega odbora.
2. Poročilo blagajnika in razprava o sestavi proračuna za l. 1939.
3. Določitev potnih stroškov za sejo glavnega in ožjega odbora.
4. Razprava o predlogih združenj in o aktualnih vprašanjih.
5. Slučajnosti.

V Ljubljani, dne 22. dec. 1938.

Stane Vidmar s. r.

Tajnik: Dr. Ivko Pustišek s. r.

za prosvetnega ministra Bogoljuba Kujundžića;

za ministra za socialno politiko in narodno zdravje Dragišo Cvetkovića;

za ministra za gozdove in rudnike Dobrivoja Stošovića, gradbenega ministra n. r.;

za finančnega ministra Dušana Letića;

za gradbenega ministra dr. Miho Kreka;

za ministra brez portfelja Vojslava Djordjevića;

za ministra brez portfelja dr. Djafera Kulenovića;

za ministra vojske in mornarice armijskega generala Miljutina Nedića;

za ministra za trgovino in industrijo inž. Nikolo Kabalina;

za ministra za telesno vzgojo naroda Ante Maštrovića;

za ministra pošte, telegrafa in telefona Panto Jovanovića, predsednika mestnega poglavarstva v Skoplju in bivšega narodnega poslanca;

za notranjega ministra Milana Acimovića, upravnika mesta Beograda, in

za ministra brez listnice Franca Snojca, ravnatelja kmetijske posojilnice v Gornji Radgoni.

Novi ministri so še isti dan prisegli.

dr. Stojadinović

je dal o spremembah v vladi naslednjo izjavo:

»Kr. vlada je podala ostavko, da bi najvišji ustavni faktor mogel storiti potrebne sklepe z ozirom na izvedene skupščinske volitve. Nova vlada, ki ji tudi imam čast predsedovati, ne pomeni nikake spremembe smeri niti v zunanji niti v notranji politiki kraljevine Jugoslavije. Nadaljevali bomo z delom na izvedbi našega programa, ki je javnosti znan in ki sem ga v svojih predvolivnih govorih ponovno formuliral in objasnili. Osebnih sprememb v kabinetu so bile izvršene zaradi stvarnih potreb. Želim pa posebno poudariti, da vsi mi, bivši in sedanja ministri, ostanemo prijatelji in sodelavci pri skupnem poslu.«

Novi ministri so prevzeli svoje posle. Dosedanji notranji minister dr. Anton Korosec je prišel v ministrstvo že pred osmo uro dopoldne ter sprejel vse načelnike in referente, od katerih se je poslovil. Ko je prišel v ministrstvo novi minister Acimović, mu je dr. Korosec predstavil višje uradnike. Dr. Korosec in Acimović sta imela nato daljši razgovor. Istočasno je izročil dr. Krek svoje posle min. Snojcu ter nato prevzel gradbeno ministrstvo od svojega prednika min. Stošovića.

Vsak nameščenec mora imeti poslovno knjižico

Po členu 1. pravilnika o izvrševanju uredbe o legitimacijah mora imeti vsak nameščenec svojo legitimacijo (poslovno knjižico) za nameščence. Brez te knjižice se ne sme zaposlovati noben trg. pomočnik in noben vajenec.

V večini združenj so te legitimacije že na razpolago. Vsak trgovec naj si zato te legitimacije nabavi.

Komur se izstavi legitimacija, mora oddati v združenju dve enaki fotografiji v velikosti 4-5 krat 6 centimetrov in plačati 10 din. Fotografije morajo biti seveda jasne, iz zadnjega časa ter doprsne. Glava ne sme biti pokrita. Natančnejše predpise glede izdaje poslovnih knjižic je itak vsako združenje izdalo.

Nameščenci, ki so zavarovani pri Pokojninskem zavodu, dobe lahko posebne legitimacije, ki povsem nadomeščajo legitimacije, ki jih izdajajo občine. Te legitimacije veljajo po 30 din.

Vsako združenje bo ob priliki izdaje poslovnih knjižic za nameščence naravno izvršilo tudi revizijo seznama nameščencev. Opozarjamo, da je vsak delodajalec dolžan vsako spremembo pri nastavitvi ali odpustu svojih nameščencev prijaviti svojemu združenju najkasneje v 8 dneh.

Vsa podrobnejša pojasnila dajejo združenja trgovcev oz. njih tajništva.

Trgovinske obratovalnice za božično soboto dne 24. t. m.

Po čl. 30. naredbe o odpiranju in zapiranju trgovin morajo biti trgovine na debelo zaprte ta dan vse popoldne, vse ostale trgovine pa se morajo zapreti ob 17. uri, izvzemši delikatesne, ki zapirajo svoje obratovalnice ob 19. uri. — Kupujoče občinstvo naprošamo, da upošteva naredbo in se preskrbi pravočasno z nakupom blaga za Božič. — Združenje trgovcev v Ljubljani.

Potrdila o plačanih davkih

Davčni oddelek fin. ministrstva je izdal oficialno tolmačenje, kaj vse mora vsebovati potrdilo o plačanih davkih. Potrdilo mora po tem tolmačenju vsebovati potrdilo o vseh plačanih posrednih in neposrednih davkih ko tudi vseh kazni, ki jih je moral kdo plačati na podlagi zakonov o neposrednih davkih, taksah in o trošarinah. Zato sme dobiti potrdilo o plačanih davkih samo davčni zavezanec, ki je plačal vse dospele davke, takse, trošarine in tudi vse kazni na pravnomočne sodbe. Pri davčnih zavezancih, ki imajo davčne zaostanke iz leta 1932. in katerih plačilo je urejeno s čl. 28. zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih, se smatra, da so zadostili vsem svojim obveznostim, če so v celoti plačali dospele davčne obroke. Davčni zavezanci, katerim je dovolil davčni oddelek fin. ministrstva odlog, morajo v potrdilu navesti višino davčnega dolga ko tudi številno odloka, s katerim jim je bil dovoljen rok.

Dražba kožuhovine v Ljubljani

Bo 23. januarja 1939. v prostorih Ljubljanskega velesejma. Dražbo, in to že 27-to, prireja lovsko-prodajna organizacija »Divja koža«, ki ima direktne zveze z inozemskimi odjemalci. Namen te organizacije je, da pomore lovcem do čim ugodnejšega vnovčevanja lovskega plena. Plen pa mora biti dobro pripravljen, to je, da so kože dobro in pravilno posušene na zraku, ne na peči! Kože se morajo preje dobro očistiti in napeti. Dobro blago pošiljajte na naslov: »Divja koža«, Ljubljana, Velesejem.

Poiskati si moramo nove trge

Z državami Južne Amerike smo v trgovini pasivni za 130 milijonov dinarjev

V »Trgovskem listu« smo že večkrat opozorili na nevarnost, ki nastaja za našo zunanjo trgovino, če gre skoraj ves naš izvoz le v eno ali dve državi. Na ta način postanemo od teh dveh držav tako odvisni, da more za nas nastati prava katastrofa, če nam ena od teh držav nakrat ustavi naš izvoz. Mogli bi zopet priti v podoben položaj, v katerega je zašla Srbija, ko je pred vojno Avstro-Ogrska zaprla svoje meje za srbski izvoz.

Ze celo pa je nevarno, kadar gre naš izvoz večinoma v državo, ki nam ostaja dolžna. V tem primeru smo prisiljeni kupovati od te države sploh vse, kar nam nudi, samo da dobimo plačano svoje blago. Posledica tega je, da kupimo dostikrat tudi nepotrebno blago, da ga plačamo dražje in da niti ne dobimo kvalitetno blago. Izguba je s tem za nas popolna.

Zato moramo gledati na to, da nismo odvisni le od enega trga, temveč da imamo izbiro prodaje in nakupa, ker samo v tem primeru moremo dobro prodati in tudi dobro kupiti.

Izvažamo vse polno blaga, zlasti surovin, ki se po svetu plačujejo s svobodnimi devizami in ki zaradi svoje dobre kakovosti morejo tudi vedno najti kupcev. To blago izvažati le za klirinška plačila, pač ni dokaz dobrega gospodarstva.

Dobro blago se vedno prodaja in tudi dobro prodaja in zato ni ne-

varnosti, da za to blago ne bi mogli najti trgov.

Ali pa mi sploh iščemo nove trge za svoje blago?

Mislimo, da je mogoče na to vprašanje odgovoriti le s krepkim: »Ne!« Kajti drugače si res ne moremo razložiti, zakaj so naše trgovinske zveze z državami Južne Amerike tako neverjetno slabe.

Ze naša izvozna statistika nam pravi, da bi mogli s temi državami svojo trgovino prav znatno povečati. Iz vseh teh držav uvažamo mnogo več, kakor pa v nje izvažamo. Ves naš izvoz v južno-ameriške države je znašal 61'4 milijona din, naš uvoz iz teh držav pa 191'89 milijona din, da smo bili z njimi pasivni za nič manj ko 130'45 milijona din.

Danes, ko povsod velja načelo kompenzacije, bi že samo s kompenzacijski znatno povečali svojo trgovino z južno-ameriškim državami. Toda so še druge možnosti za dvig te trgovine. V Argentini je na desetisoče naših izseljencev. Vsi ti bi mogli biti pravi krepke opore naš zunanji trgovini, samo če bi se le nekaj potrudili.

Mnoge južno-ameriške države so poleg tega v močnem gospodarskem poletu, ko mnogo potrebujejo in ko morejo tudi plačati. Tako je ravno vlada Venecuele za letos določila kredit 200 milijonov

ameriških dolarjev za gradbena dela. Naš cement, naš stavbeni les bi mogla tu najti sijajen odjem.

Seveda pa je za trgovino z južno-ameriškim državami tudi potrebno, da vzdržujemo z njimi redne pomorske zveze. Tudi tega ne delamo, ker sploh še nimamo pomorske orientacije. Paroplovne družbe se pri nas mnogo premalo podpirajo in zato vozimo celo turiste v Dalmacijo z italijanskimi parniki.

A naša malomarnost je še večja. Nimamo niti pravih trgovinskih pogodb z južno-ameriškim državami in zato imajo naši izvozniki mnogo težje stališče ko pa njih konkurenti.

Kdaj bomo vendar že sklenili trgovinsko pogodbo z Argentino? Kolikokrat so že naši lesni izvozniki opozarjali na vse škodljive posledice, ker nimamo s to veliko državo urejenih trgovinskih odnosov? A še vedno ni in ni te trgovinske pogodbe.

V prav znatni meri moremo povečati svoj izvoz v Južno Ameriko. Da pa bi se to res zgodilo, ne storimo sploh nič. Ali res mislimo, da nas bodo drugi prosili, če hočemo pri njih zaslužiti?

Boj za nove trge bi moral biti osnovno načelo vse naše gospodarske politike in kdor za ta boj nima volje ali smisla, tudi ne bo smel imeti pravice, da odloča o našem gospodarskem življenju.

Ant. Coklin:

Obdačevanje nakupovalcev in krošnjarijev

V Vašem uglednem listu z dne 16. t. m. ste prinesli pojasnila glede obdačbe nakupovalcev in krošnjarijev. Ta pojasnila prav nazorno kažejo, da naša davčna zakonodaja ni ravno na višku. Agenti, potniki, nakupovalci in jajčarce se mečejo kar vsi v en koš z din 1.000'— letnega davka. Če pa razsvetljimo vprašanje obdačbe gorenjih poslov s praktične strani, opazimo naravnost kričeča nasprotja.

Tako moremo računati, da ima potnik ali agent srednje tvrdke mesečno zaslužka na proviziji do din 4.000'—, medtem ko zasluži n. pr. nakupovalec lesa mesečno samo din 700'— in se mora nakupovalka jaje zadovoljiti z mesečnim dohodkom din 300'—. Letni dohodek bi znašal torej pri potniku din 50.000'—, pri nakupovalcu lesa din 8.500'— in pri nakupovalki jaje din 3.600'—.

Vsi ti pa plačajo po pojasnilu ministrstva za finance povsem enak davek, to je letnih din 1.000. Priznam, da so zaslužki pri vseh gorenjih poslih različni, ker je mnogo potnikov, ki zaslužijo le toliko, da sebe in svojo družino najskromneje preživljajo, ako jim ni treba celo stradati, so pa zopet drugi, ki dosežejo mnogo višje dohodke, kakor je zgoraj navedeni. Tudi so nakupovalci, ki več zaslužijo kakor v gornjem primeru, so pa zopet taki, ki zaslužijo tudi manj. Isto je pri jajčaricah. Vse to pa smisla mojega opozorila ne spremeni, ker hočemo samo dokazati, da je napačno, ako se hočejo vsi navedeni delojemalci enako obdačevati. Ako bi nakupovalec prejemal mesečno plačo v gornjem znesku, bi ne plačal nikakega uslužbenskega davka, če bi dokazal, da ima preskrbljevati še tri otroke. Ravno tako bi nakupovalka jaje ne plačala nikakega uslužbenskega davka pri mesečni plači din 300'—, ker ta plača ne doseže niti onega minimalnega zneska, ki se pri tem davku odteguje. Razlika med pavšalno obdačbo s pri-

dobnino in uslužbenskim davkom je v gorenjih dveh primerih za take reveže več kakor občutna.

Utemeljitev, da opravljajo provizijski nameščenci nekaj samostojni posel, ne drži, vsaj glede nakupovalcev ne, ker so ti vendar povsem odvisni od naročil svojega delodajalca. Ta samostojni posel jim samo škoduje, ker se delodajalec v primeru, da niso nakupili pravilno blago, lahko pri izplačilu zaslužka odškoduje. Kakih dobrot pa ta samostojni posel ne pozna.

Krasen primer nemogoče obdačbe pa dobimo, ako primerjamo gorenje zaslužke nakupovalcev z onimi krošnjarijev z manufakturom. Po lastnih izjavah dosežejo posebnog agilni krošnjariji mesečnega izkupička tudi do din 10.000'—. Ako upoštevamo, in za to je znanih mnogo primerov, da prodajajo krošnjariji navadno hlačevino, ki se dobi pri trgovcih po din 46'—, kot volneno blago po din 100'— za meter, vidimo; da je 50% njih izkupička zanje čisti dobiček. Vzemimo pa srednjega krošnjarija, ki zasluži le din 3.000'— mesečno in ki ima torej letnega dohodka le din 36.000'—. Za ves ta dohodek pa plača davka le letni pavšal v znesku din 60, medtem ko mora plačati jajčarica, ki ima desetkrat manjši dohodek, din 1.000'—.

Vse to pa še ni dovolj! Nakupovalce zadene po novem tudi 2% prometni davek, ki ga morajo plačati od provizije. Prav nič mi ni znano, po kakem tolmačenju zakona pridejo ti revčki do te odlike. Davek na poslovni promet je po svojem bistvu davek na potrošnjo in se radi tega prevali na konsumenta. Na koga pa naj nakupovalec prevali ta davek, saj on sam vendar ni konsument za blago, ki ga je po naročilu svojega delodajalca nakupil. Svojemu gospodarju ga ne more zaračunati, ker sta se dogovorila za provizijo, ne pa tudi za prometni davek. Prometni davek pa itak plača gospodar pri prodaji blaga in ker je v ceno blaga vkal-

kurirana tudi provizija, ki jo je plačal nakupovalec, sledi iz tega, da se pobere v takem primeru dvakrat prometni davek. Sicer pa naziv »prometni davek« že sam dovolj točno pove, da se ta davek pobira le od prometa, naj si bo to promet blaga ali promet osebnih storitev.

Zaslужek nakupovalca je sicer nagrada za osebno storitev, manjka pa pri tem pojem prometa. Promet nakupljenega blaga gre mimo

Novi stroji in socialni problem

Amerikanec brata John in Mack Rust sta se 30 let trudila, da sta iznašla prvi mehanični stroj za saditev bombaža. En tak stroj opravlja delo 50 do 100 delavcev. Vsak tak nov stroj bi zato tudi napravil 50 do 100 delavcev brezposelnih. — Ves trud obeh Amerikancev bi torej imel ta negativen rezultat, da bi sicer zelo znižal produkcijske stroške za bombaž, zato pa na tisoče in tisoče delavcev spravil ob kruh. Zato ni čuda, če ni le med delavstvom, temveč tudi v javnosti in v vladnih krogih že pred dveh letoma, ko sta oba Amerikanca demonstrirala velike prednosti novega stroja, nastal kljub temu velik odpor. Ze itak ima Amerika mnogo preveč brezposelnih in ni treba, da bi novi stroji to armado še povečevali.

Ali tudi oba brata iznajditelja sta bila istega mnenja in zato sta napravila cel načrt, kako bi se novi stroj mogel uporabljati, ne da bi postali zaradi tega delavci brezposelni.

V ta namen sta ustanovila posebno družbo za izdelovanje tega stroja. Glavna naloga te družbe je, da najde delo za vse delavce, ki bi zaradi tega stroja postali odvisni. Družba se finansira iz dobička, ki ga da prodaja strojev.

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna J.O.S. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

provizije, po posebnem potu, saj ga nakupovalec kupi vendar za račun svojega gospodarja in ga ta naprej proda. Nakupovalec nima torej s prometom nikakega stika. Sicer se pa zaračuna prometni davek praviloma le pri prodaji, nakupovalec pa s prodajo nima prav nikakega posla, ker blago samo nakupuje. V pojasnilu je sicer naveden kot primer za obdačbo s prometnim davkom »mešetar«. Kako pride ta v to družbo mi je tudi nejasno, saj oni mešetar, ki ga poznam iz sejmov, nima s prometom nikakega posla. Vse kaj drugega je seveda, če mešetar nakupuje in prodaja za svoj račun, naj si bo živino ali posestva. V tem primeru je v resnici samostojna obrt in obdačba s prometnim davkom upravičena.

Omenil bi še pomočnike krošnjarijev, ki so po omenjenem pojasnilu tudi dolžni, da plačujejo pavšalno pridobnino v znesku din 30'— letno. Takih pomočnikov namreč zakon o obrtih ne pozna. S prodajo blaga od hiše do hiše se smejo baviti po § 149. in 176. zakona o obrtih samo osebe, ki imajo za to potrebno dovolitev, ni pa nikjer rečeno, da si smejo krošnjariji najemati pomočnike. Zakonodavec je že s točno določbo, da smejo imeti krošnjariji pri opravljanju svojega posla samo toliko množino blaga, kolikor ga morejo nositi, že vnaprej izločil pomočnike. Sicer bi bil pa res čuden krošnjarij z letnim davkom din 60, ako bi si smel najeti morda pet ali deset pomočnikov. To bi bila po podeželskih pojmih že veletrgovina, saj na podeželju najdeš v trgovinah redko kje nameščena dva pomočnika.

Z mojim pojasnilom hočem dokazati, kako nujno potrebno je, da se tudi ministrstvo za finance pred izdajo davčnih zakonov in pojasnil obrne za svet na praktične ljudi, da se ne bi predpisavali povsem nemogoči davki.

Stroji se pa prodajajo samo gojiteljem bombaža, ki se zavežejo, da bodo plačevali določene minimalne mezde, da bodo spoštovali določeni maksimalni urnik, da ne bodo dopustili nobenega dela otrok in da bodo dovoljevali delavcem, da se svobodno organizirajo v svojih delavskih organizacijah.

Nova družba pa ima pravico, da izvajanje vseh teh pogojev pri sadileh bombaža nadzira. Družbo vodi 5 zaupnikov, oba iznajditelja in njune žene in še dva člana rodbine Rust. Vsi dohodki družbe se upravljajo le v smislu preje navedenih pogojev, dočim sta se oba iznajditelja odpovedala slehernemu dobičku. Imela bosta le plačo, ki pa ne sme biti višja ko desetkratna plača najslabše plačanega delavca.

Družba pa mora skrbeti tudi za vse socialne ustanove delavstva. Ves dobiček od prodaje strojev se bo uporabljal za te ustanove.

Ni še mogoče reči, če se bo eksperiment obeh ameriških iznajditeljev v celoti posrečil, gotovo pa je, da v bodoče novi stroji ne bodo več smeli pomeniti poostritve brezposelnosti. Ne samo vprašanje rentabilite odločuje, temveč se tudi za socialne posledice novih strojev ne sme pozabiti.

Politične vesti

Romunski zunanji minister Petrescu Comnen je odstopil. Kralj je ostavko sprejel in imenoval za zunanjega ministra bivšega senatorja Gregorja Gafesca.

Grof Ciano je dal Madžarski zlasti dva nasveta, da opusti svojo težnjo po skupni meji s Poljsko in naj se raje iskreno nasloni na os Rim-Berlin ter da goji čim bolj prijateljske stike z Jugoslavijo.

Italijanska vlada je uradno obvestila francosko vlado, da 1. 1935. med Lavalom in Mussolinijem sklenjenega sporazuma ne priznava več. Naj stavi Francija nove predloge.

Fašistično glasilo »Relazioni Internazionali« razpravlja o italijanskih aspiracijah na nekatere francoske kolonije ter pravi, da bo italijanski narod te svoje težnje na vsak način uresničil, če ne bo šlo drugače pa z vojno. Italija ima stoletja stare pravice na Tunis in zato od njih ne more odstopiti.

Pierre Laval je senatni komisiji za zunanje zadeve predlagal, da tudi Francija pošlje svojega zastopnika v Burgos. Predlog je vzbudil v levičarskem tisku mnogo razburjenja, dočim ga desničarski tisk podpira, ker da ne gre, da bi sedanja absurdna situacija trajala še nadalje. Francoska vlada naj že enkrat upošteva realne razmere. Tudi Anglija ima svojega zastopnika v Burgosu, a zaradi tega vseeno ni priznala gen. Francu pravice vojskujoče se države.

Voditelj italijanskih fašistov v Tunisu Ubaldo Rey je bil obsojen na 3 mesece zapora in denarno kazno 500 frankov, ker je organiziral zadnje protifrancoske demonstracije v Tunisu.

V Džibutiju so Arabci in Somaliji priredili preteklo nedeljo velike manifestacije za Francijo in proti odstopitvi Džibutija Italiji.

Francoska zbornica je sprejela nove finančne uredbe Daladierove vlade le z večino 7 glasov.

Eden bo baje po Chamberlainovem povratku iz Rima vstopil v angleško vlado, v kateri se bodo takrat izvršile večje spremembe.

Splošna vojna utrujenost se kaže v vsej Spaniji. Vesti o uporih in zarotah v Francovi Spaniji se množe. Francova ofenziva proti Kataloniji se je morala zaradi teh uporov odložiti.

Gen. Franco je odklonil božično premirje, ker da ne more sklepati božičnega premirja z notoričnimi brezbožniki.

Napetost, ki je zadnje čase deloma nastopila med Čehi in Slovaki, je zopet popustila, ker so Slovaki spoznali, da so začeli Madžari že spekulirati na spor med Čehi in Slovaki. Tako je objavil voditelj Hlinkove garde poslanec Sidor v praških »Narodnih listih« članek, v katerem poudarja voljo Slovakov za sožitje s Čehi. V istem smislu piše tudi »Slovak«, glavno glasilo slovaške ljudske stranke.

Slovaški minister Turčanski je govoril po radiu o nezgodnem stanju, ki je nastalo v mejnih krajih zaradi terorističnega delovanja Madžarov. Turčanski je zahteval, da se v vseh krajih, ki so bili odcepljeni od Češkoslovaške in priključeni Madžarski, izvede pod mednarodno kontrolo plebiscit in da se da prebivalstvu prilika, da se izjavi, če hoče biti pod Madžarsko ali pod Češko-Slovaško.

Vsi slovaški poslanci bodo morali nositi uniforme, ki so podobne uniformam Hlinkove garde.

Francoska vojaška misija je odpotovala iz Češkoslovaške. Pri nedeljskih občinskih volitvah na Poljskem, ki so bile v 52 večjih poljskih mestih, je ostala vladna stranka skoraj povsod v manjšini. Tako je dobila v Varšavi od 100 mandatov le 39, v Lodzu 32 od 78, v Krakovu 23, druge opozicijske stranke pa 49, v 15 mestih. Poznanijskega je dobila vladna stranka 117, opozicija pa 153 mandatov. Še najbolje je odrezala vladna stranka na Pomorjanskem, kjer je dobila 133 mandatov, ravno toliko ko opozicija.

Zbližanje med Anglijo in USA povzročata »Börsen Zeitung«, ki je napol uradno glasilo nemškega zun. ministrstva, precej skrbi. List se sprašuje, če nima to zблиžanje samo protinemški značaj. List tudi vpraša, če ni bila poleg trgovinske pogodbe med Anglijo in USA sklenjena tudi tajna politična pogodba obeh držav. Nadalje vprašuje list, če se nista obe državi pri tej priliki sporazumele, da si gospodarsko razdelite svet. Ali ni propaganda proti Nemčiji v obeh državah le priprava za usodnejše sklepe? List zaključuje svoja vprašanja s trditvijo, da se obe anglosaški državi pripravljata sedaj najprej za obrambo, da bosta mogli kasneje tem odločneje preiti v napad.

Na vseameriški konferenci v Limi je bil končno vendarle dosežen

kompromis, da so se vse ameriške države zedinile na skupno deklaracijo proti vsaki tuji invaziji na ameriški kontinent. Bolj odločna formulacija se ni mogla doseči, ker se zlasti Argentina ni hotela izreči proti totalitarnim državam.

13.000 novih letal bo zahteval predsednik Roosevelt v svojem predlogu kongresu. Letala bo zahteval zaradi silnega oboroževanja Italije in Nemčije.

Japonska zahteva Hongkong, ker da je dobila Anglija Hongkong v časih, ko je bila Kitajska brez moči. Seveda pa Japonska le na-

videzno zahteva Hongkong za Kitajsko, v resnici pa za sebe. Japonske ladje blokirajo francosko in angleško koncesijo v Tientsinu. Francosko-angleški protest je bil brezuspešen. Tudi z USA so se japonski odnosi zelo poslabšali.

Rusko-japonska napetost se je zopet zelo nevarno poostrišla. Na koncu leta poteče sedanji modus vivendi o ribolovu in sovjetska vlada hoče bistveno spremeniti sedanje določbe, kar pa je japonska vlada odklonila. Sovjetska vlada grozi, da bo sploh zaprla japonskim ribičem dostop v sovjetske

vode. Japonsko poročilo pravi, da Japonska še vedno upa na mirno rešitev spora.

Japonci so ponudili Kitajcem mir, in sicer na podlagi, ki smo jo že v svojem listu navedli. Kitajska bi morala priznati odcepitev Mandžurije in Mongolije ter bi morala dovoliti Japoncem izkoriščanje nekaterih rudnikov. Maršal Čangkajšek bi smel ostati. Mirovna ponudba Japonske je posledica zelo poslabšanih odnosov s Sovjetsko Rusijo. Baje so Japonci poslali v zadnjem času s kitajskega bojišča pet svojih divizij na rusko mejo.

Džibutija in železnice za Italijo veliko prednost. Na to se Italijani v svoji zahtevi po odstopu pristanišča in železnice tudi sklicujejo, poleg tega pa dostavljajo, da sedaj oba za Francijo itak nimata posebnega smisla, ker je etiopske samostojnosti konec.

V italijanskih časopisih pa se je medtem začela debata o možnosti zgraditve italijanske železnice iz eritrejskih pristanišč v Adis Abebo. Če bi se te železnice zgradile, potem bi bil tudi v resnici pomen francoske železnice čisto ubit. Vprašanje pa je, če je Italija finančno tako močna, da te železnice napravi. Zato je verjetno, da ima ta diskusija samo ta namen, da se z njo Francijo preplaši, da bi ta raje pristala na italijanske zahteve.

Jasno je, da ne bi bil boj, ki bi nastal med Francijo in Italijo zaradi etiopske železnice ne eni ne drugi v korist in da je morda zato najbolje, če bi se obe državi sporazumeli. Ne odločajo pa več samo gospodarski razlogi, temveč tudi politični. In zaradi teh je danes sporazum še malo verjeten.

Francija in italijanske zahteve glede Sueza

»Temps« zavrača italijanske aspiracije na Suez ter pravi: Rešitev vsega vprašanja je odvisna predvsem od Egipta, ker je bila koncesija za Sueški prekop oddana za 99 let in preide prekop leta 1968. v last Egipta. Zato ne more biti Egipt brezbrizen do zahtev Italije. Res je, da je hotel Lesseps ustanoviti mednarodno delniško družbo, pri kateri bi imela Francija le eno petino deležev. Toda francoski kapital je imel zaupanje v Lessepsa in zato je podpisoval delnice. Tako je prišlo od 400.000 delnic 208.000 v francoske roke in ko se je glavnic leta 1924. podvojila, je ostalo razmerje med delničarji skoraj nespremenjeno. Prvotno je imela Anglija v upravnem svetu 3 zastopnike, Francija pa 21. L. 1883. so dobili Angleži še 7 upravnih svetnikov ter 1 mesto Nizozemska, ker je imela največji tranzit. Leta 1899. je dobila tudi Nemčija svojo upravno svetnika, a po izbruhu svetovne vojne je to mesto zopet pripadlo Franciji. L. 1937. pa je Francija prepustila dve mesti Egiptu, da je danes v upravnem svetu družbe: 19 Francozov, 10 Angležev, 2 Egipčana in 1 Nizozemec. Ne drži italijanska trditev, da bi imel tisti, ki se poslužuje kakšnega podjetja, tudi pravico na to podjetje, ker je podjetje last tistega, ki je podjetje na svoj riziko ustvaril.

Ameriške petrolejske rezerve

so se letos znatno povečale zaradi odkritja novih ležišč. Tako je znašala letošnja proizvodnja 1 milijardo sodov, nova ležišča pa se cenijo na več ko na poldrugo milijardo. Ameriške rezerve so se zato letos povečale za 571 milijonov sodov. Vse rezerve U. S. A. se cenijo na 15 milijard sodov, a je pri tem 1 milijarda akrov ležišč še neizkoriščana.

Pregled žitnih tržišč

Inozemsko tržišče pšenice in koruze je zabeležilo nazadovanje tečajev na vseh borzah. Na domačih tržiščih je tendenca za pšenico ugodnejša, za koruzo stalna.

Pšenica: decembrski termini so ostali na inozemskih borzah ponajveč nespremenjeni, kasnejši termini pa so precej nazadovali. Žetev v Argentini se povoljno ocenjuje in tudi mraz ni povzročil nobene škode, radi česar so tudi ponudbe argentinskega blaga velike. Se prav posebno pa so velike ponudbe starega blaga, ki ne spada pod določeno ceno. Stara pšenica je močno nazadovala in notira sedaj 1-35 pezov, torej niže kot je določena odkupna cena za novo pšenico. Na kontinentu je povpraševanje za argentinsko pšenico slabo, odkar je Anglija ukinila uvozno carino severoameriškega blaga. Argentina bo le z velikimi težkočami mogla plasirati žetev nove pšenice. Žetev v Avstraliji se še nadalje neugodno ocenjuje in navaja skupni doprinos na 129 milij. qrs, napram 188 milij. qrs lani. Presežek se ocenjuje na 76 milij. qrs. Po dosedanjem povpraševanju se lahko sklepa, da bo približno polovica žetvenega presežka izvožena na Daljni Vzhod. Nedavno zaključena trgovinska pogodba med Anglijo in U. S. A., s katero je Anglija ukinila uvozno carino, se že izraža v trgovinskih odnosih med obema državama. Konzoreji angleških mlinov je s podporo angleške vlade že do sedaj nakupil v U. S. A. 5.500.000 mq pšenice. Po informacijah dobro poučenih krogov se vrše pogajanja za nakup še nadaljnjih količin in računati je, da bo Anglija nakupila v U. S. A. skupaj 7 milij. mq pšenice.

Letošnja obilna žetev v Franciji povzroča precejšnje skrbi, ker so izgledi za prodajo žetvenega presežka zelo nepovoljni. Žetveni prinos je znatno večji od domačega konsuma, cene na mednarodnih tržiščih pa so tako nizke, da bo mogoče plasirati žetveni presežek le z materialnimi žrtvami. Situacija otežuje še to, da so tudi ostale vrste žita dobro obrođile in da je pridelek krompirja neprimerno večji od lanskoletnega. Žetveni donos ječmena znaša 12.73 milij. mq, to je za 2½ milij. mq več ko lani. Donos ovsu znaša 54.49, napram 43.47 milij. mq lanskoletnega. Donos krompirja je rekorden in znaša 121.79 mq, napram 78.76 milij. mq lanskega leta. Romunija razpolaga s presežkom 8 milij. mq pšenice. Po prvotnem načrtu bi vso to prevzela Anglija. Do realizacije tega načrta pa ni prišlo, ker so se izkazale pri nabavi prvih 4 milij. mq pšenice velike težkoče, tako da je Anglija resignirala na nakup še preostalih 4 milij. mq. V poslednjih dneh so bili zaključeni dogovori, ki so se vodili skoro poldrug mesec dni med Nemčijo in Romunijo; dosežen je sporazum in bo v teku sedanje izvozne sezije Nemčija odkupila od Romunije 4 milij. mq pšenice, 2 milij. mq koruze in okrog 3 milij. mq ječmena in ovsu.

Chicago je od 64½ nazadovalo na 64½, Winnipeg od 60½ na 60, Buenos Aires, stara pšenica od 6-12, je nazadovala na 5-65, medtem ko notira nova pšenica 7 pezov, Rotterdam je zabeležil tečaj

3'55, Liverpool je nazadovoval od 4.9½ na 4.8½.

Koruzo

Kurzi za koruzo so istotako nazadovali. Temeljna tendenca se sicer presoja kot čvrsta, ker je ponudba in z njo v zvezi tudi prodaja mala, medtem ko je povpraševanje Anglije in Nemčije precejšnje. Chicago je ostal nespremenjen, Buenos Aires je zabeležil tečaj 7-25, Rotterdam 95¼, Liverpool je ostal nespremenjen.

Domači pregled

Cene pšenice so se v poslednjih dneh dvignile za 2-3 dinarje pri 100 kg. Vzrok za to izboljšanje cen so slabi dovozi, nekoliko večje povpraševanje srbskih mlinov in tudi mlinov iz Slovenije in Slavonije. Cene naši pšenici, kakor tudi koruzi, so nad svetovno pariteto in so radi tega izvozniki ustavili nakupovanje koruze. Za moko je v zadnjih dnevih nekoliko večje zanimanje, pa tudi ponudbe so zadostne. Po ovsu je še vedno živahno povpraševanje.

Na praškem božičnem trgu

veljajo naslednje cene v nadrobni prodaji: krompir 0-70 do 1 Kč, zelje 1-50 do 2'50, čebula 1-50 do 2-—, pomaranče 6 do 8, domača

jabolka 3-50 do 6, uvozna 5 do 10, hruške 4 do 10, orehi 9 do 12, lešniki 12 do 15, dateljni 8 do 18, banane 8 do 10 Kč; goveje meso 12 do 28, svinjsko 10 do 22, telečje 21 do 23 Kč; kmečko surovo maslo 22 do 24, čajno 26 do 27, češka surova svinjska mast 13 do 14-50, mast 15 do 16, slanina 15 do 17, loj surov 7 do 9, razpuščen 8 do 9, gosja mast 14 do 24 Kč; perutnina: gosi 14 do 15, pitane 16 do 18, raca 25 do 50 Kč za kg; sveža češka jajca po 0'90 do 0'95, sortirana z žigom po 1-—, v apno položena 0'65 do 0'70 Kč.

Lesni uvoz v Nemčijo

Poroča se iz Beograda, da se je ugotovilo, da se izvažajo v znatnih količinah v Nemčijo tudi predmeti, ki niso predvideni v veljavnih nemško-jugoslovanskih sporazumih. Zato da je nastala v našem izvozu z Nemčijo precejšnja zmeda in trpi zaradi tega izvoz onih predmetov, katerih izvoz je dogovorjen.

Uvedena bo zato zelo stroga kontrola vseh teh nedogovorjenih predmetov ter se bo skušal njih izvoz preprečiti.

Ali ste že naročili inserat za novoletno številko »Trgovskega lista«?

Gospodarski pomen Džibutija

Edina moderna zveza Etiopije z zunanjim svetom je železnica, ki veže glavno mesto Adis Abebo s francoskim pristaniščem Džibutijem. Vsa železnica je dolga 786 km in od teh odpade 89 km na francosko ozemlje. Železnico so začeli delati leta 1897., a šele po sedmih letih je bila gotova proga od Džibutija do Hararja. Poteklo je še nekaj let, da je bila vsa železnica gotova. Pri gradnji železnice je bilo treba premagati silne težave, zlasti za časa deževne dobe. Zato je bila gradnja železnice ena najdražjih na svetu. Temu primerno so zato tudi bile določene tarife, ki pa so jih ljudje morali plačevati, ker druge železnice ni bilo.

Železnica ni le važna za Etiopijo, temveč je tudi življenjski živec francoske Somaliske kolonije in njenega pristanišča Džibutija. To kolonijo je zasedla Francija leta 1861. iz čisto strateških razlogov. Gospodarska pomembnost kolonije ni velika, ker daje le sol, riže in gobe. Tudi za kolonizacijo ni zaradi slabe klime primerna.

Velik pa je trgovinski pomen pristanišča Džibuti, ker je najboljše pristanišče vse severno-vzhodne Afrike. Poleg tega pa je najbližje pristanišče za Etiopijo. Zato je bila kar na dlani misel, da postane Džibuti vhodna in izhodna vrata za Etiopijo. To misel so Francozi tudi dosledno izvedli in v ta namen izgradili pristanišče in napravili železnico.

Takšen je bil položaj, ko so Italijani zasedli Etiopijo. Vloga železnice za časa vojne je znana, saj je po njej dobival neguš ves vojni material. Zato je dosegla tudi francoska železniška družba za časa vojne največje finančne uspe-

he, podobno kakor Sueška prekopna družba.

Po zasedbi Etiopije so začeli Italijani sistematično delati na to, da se pomen Džibutija in železnice zmanjša, ker so morali plačevati prevoznino v devizah, katere so Italijanom primanjkovali. Zato so začeli delati Italijani iz eritrejskih pristanišč Massave in Asaba ceste v Etiopijo, od katerih je najvažnejša »Via del Impero«, ki gre iz obeh pristanišč v Desie, od tu pa v Adis Abebo. Čeprav je bil po tej cesti avtomobilski tovorni promet odprt, je lani, pa ni padel promet po železnici tako, kakor so Italijani pričakovali. Izkazalo se je, da je železnica kljub svojim visokim tarifam še vedno cenejša ko avtomobilski promet. Poleg tega pa so morali Italijani tudi bencin plačevati v devizah, kakor prevoznino na železnici. Zato bi pomenila posest pristanišča

Električna svetila

za vsako rabo dobite v največji izbiri pri nas. Svetilke za stanovanja, poslovne lokale, trgovine in gostilne, hotele, skladišča, tvornice itd. Specialne svetilke za turiste in smučarje. Velika izbira lustrov in žarnic. Zaloga vsega materiala za elektro-instalacije. Najugodnejša izbira elektr. likalnikov, kuhalnih plošč, loncev in peči. Vedno prvovrstni material in solidne cene.

»ELEKTROINDUSTRIJA« D. D. Ljubljana, Gosposvetska c. 13 - Tel. 23-14

Denarstvo

Nova uprava Mestne hranilnice ljubljanske

Na zadnji seji je ljubljanski občinski svet izvolil novo upravo Mestne hranilnice ljubljanske, ker je triletna funkcijska doba prejšnje uprave potekla. V upravnih svet hranilnice so bili izvoljeni: trgovec Josip Bahovec, odvetnik dr. Josip Ažman, kanonik dr. Tomaž Klinar, knjigovodja Viktor Kozamernik, stavbenik Emil Tomazič, viš. rač. inšpektor Albin Zajc, trgovec Franc Urbanc, dip. kom. Anton Agnola, trgovec Janko Jovan, trg. poslovodja Ivan Kralj, uradnik Anton Babnik, viš. žel. ur. v p. Franc Borštner, trgovec Zvonimir Lukič, mesarski mojster Jože Musar, vodja zemlj. knj. Joško Medved, trg. sodruknik Alojzij Sitar, ravnatelj inž. Josip Sodja in tesarski mojster Robert Mihor.

Grška narodna banka izkazuje v prvem tednu decembra povečanje zlate podloge za 27,4 na 3679 milijonov draham. Obtok bankovcev pa se je znižal za 87,2 milijona na 6924 milijonov draham. Vse obveze na pokaz so skupno narasle za 294,5 na 9188 milijonov draham. Skupna vsota deviz, ki je bila prijavljena Poljski banki kot last Poljakov v tujini, znaša več ko eno četrtino milijarde zlotov. Znatne pa so tudi vrednosti prijavljenih vrednostnih papirjev in obligacij. Britanski dohodki iz čezmorskih investicij so znašali v l. 1937. 197,7 milijonov funtov in so bili najvišji od l. 1930.

Skandinavski banki, ki spada med največje denarne zavode Švedske, bo izplačala vse svoje obligacije. S tem je banka popolnoma premagala vse posledice Kreugerjevega poloma.

Zlati zaklad U. S. A. znaša sedaj 14,38 milijarde dolarjev, za 1,62 milijarde dolarjev več, kakor v začetku tega leta. Dotok zlata iz Evrope pa se je v zadnjih tednih znatno zmanjšal.

Oster nastop Mehike proti angleškim in ameriškim petrolejskim družbam je oslabil tudi v drugih ameriških državah pozicijo tujega kapitala. Tako je Panama odredila, da morajo vse banke 20% svojih depozitov naložiti v novem posojilu Paname za odplačilo zunanjih panamskih dolgov. 50% depozitov pa morajo banke (zlasti tuje) investirati v Panami.

Zunanja trgovina

Ministrski svet je dovolil carine prost uvoz 42 vagonov semena sladkorne repe.

Izvoz ovsja je ministrski svet prepovedal. Prepoved je stopila v veljavo že 20. decembra, ko je bila objavljena v »Službenih novinah«.

V italijanskem kliringu je izplačala Narodna banka nakaznice do št. 20.265 z dne 20. oktobra, v pol-

skem nakaznice do št. 1816 z dne 2. decembra 1938. in v turskem nakaznice do št. 1698 z dne 15. oktobra 1937.

Bolgarska pripravlja zakon, s katerim bi postala proizvodnja električnega toka državni monopol. Romunska vlada je izdala razne ukrepe, da prepreči zvišanje cen za neobhodno potrebne življenjske potrebščine. Med drugim je določila maksimalne cene za meso, cene v gostilnah je znižala za 12% ter znižala tudi cene olja za razsvetljavo. Izdala je tudi potrebne ukrepe, da bodo ljudje vedeli, kakšne so dopustne tržne cene.

V Ankari je bila parafirana nova ameriško-turška trgovinska pogodba. Nova pogodba je bila sklenjena na načelu največje ugodnosti ter predvideva postopno znižanje carin za blago iz obeh držav. Železniške tarife za osebni promet se v Italiji s 1. januarjem zvišajo za 20%. Casopisi tolažijo javnost, da je v Italiji dovoljenih vozni olajšav toliko, da danes komaj 15% vseh potnikov plača polno vozino.

Veselejši v Gradeu, Reichenbergu in Innsbrucku bodo odpravljene. Namesto njih se bodo prirejale stalne razstave. V bodoče bodo v Nemčiji veselejši samo v Leipzigu, na Dunaju, v Königsbergu, Kölnu in v Bratislavi.

Madžarska se pogaja z Nemčijo zaradi izvoza po 12.000 stotov lucerne in detelje, v Italijo pa bo izvozila Madžarska 50 vagonov fižola.

Nemčija je v novembru uvozila blaga za 522 milijonov mark, izvozila pa za 453 milijonov RM. V primeri z oktobrom se je izvoz zmanjšal za 37, uvoz pa za 4 milijone RM. Trgovinska bilanca je bila v oktobru pasivna za 69 milijonov RM.

Koncern Ba'te je zaprosil na Nizozemskem za dovoljenje, da postavi veliko tekstilno tovarno, ki bi imela na Nizozemskem okoli 100 prodajaln. Nizozemski trgovci so proti tej zahtevi Ba'te ostro nastopili.

Angleška zunanja trgovina izkazuje za november povečanje izvoza za 0,4 na 42,9 milijona funtov ter porast uvoza za 1 na 79 milijonov funtov. V vsem letu 1938. je bil v novembru obseg zunanje trgovine največji.

Trgovinska pogodba med Poljsko in Litvo je bila sklenjena. Obseg medsebojne trgovine je določen na 12 milijonov lit. Poljska bo dobavljala Litvi železo, cement, svilo, manufakturno blago in kmetijske stroje, Litva pa Poljski celulozo, ribe, semena in kože.

Praktični nasveti

Kako prihranimo na poštini

To vprašanje je posebno važno sedaj pred novim letom, ko se razpošiljajo mnoga pisma in mnoge reklame. Poština pa je danes draga in zato bi vsak rad nekaj na poštini prihranil. V resnici pa ljudje mnogo premalo mislijo na to, kako bi pri poštini prihranili. In vendar bi se tudi pri poštini moglo precej prihraniti in samo če vsak le nekaj prihrani na dan, se v vsem letu nabere lep znesek. Predvsem treba omeniti, da se mnogo greši pri plačevanju poštine zaradi pretežkega papirja. Zato je potrebno, da se še pred naročilom tiskovin, prospektov, poslovnih pisem in kuvert itd. ugotovi, koliko tehta popolnoma za pošto pripravljeno pismo. Tiskovine se smejo šele po tej ugotovitvi naročiti.

Nadalje: Priloge je treba pošiljati posebej. Če se bojimo, da naslovnik ne bo opazil, da spada katalog, ki smo ga poslali, k pismu, potem treba na katalog nalepiti listek z napisom: »Pozor! Spada k današnjemu pismu!«

Mnogo se more prihraniti tudi pri tiskovinah, če se upoštevajo pravilno vsi poštni predpisi. Tako dovoljuje pošta, da se sme poljubno prečrtavati ali podčrtavati natiskano besedilo, da se more uvrstiti na tiskano besedilo poljubno število ševilk, da se naznači kraj odpošiljatve, datum in ime odpošiljatelja, da sme biti z roko napisano samo pet besed. Kdor vse to upošteva, si more mnogo prihraniti na poštini.

Živi ptiči v izložbi

Ljudje v današnji dobi hitrega tempa imajo silno malo časa. Hite po ulicah, kakor da bi silno mnogo mogli zamuditi. Visoko jim je zato že šteti v dobro, če se ustavijo pred izložbo. Če pa nudi izložba nekaj posebnega, potem se ustavijo in naj se jim še tako mudi. Takrat imajo celo toliko časa, da posvetijo svojo pozornost ne le oni atrakciji, ki jih je zaustavila pred izložbo, temveč tudi razstavljenemu blagu.

Ta izkušnja je napolnila nekega trgovca, da je dal v izložbo dva pisana ptička, ki sta se odlično ujemala z razstavljenim blagom. Naenkrat so se ljudje kar trumoma ustavljali pred izložbo ter z veseljem opazovali lepa ptička in njihovo veselo gibanje. Oba ptička sta se izrekala kot zelo učinkovita reklama za trgovca.

Metoda, da plačajo slabi plačniki svoj dolg

Neki tvorničar je iznašel naslednji način, da je prišel do svojega denarja. Svojim odjemalcem, ki so mu bili že dolgo časa dolžni, je poslal pismo, približno naslednje vsebine:

»Spoštovani gospod N. N.

Čast mi je opozoriti Vas, da ste že delj časa pri meni zelo obremenjeni. Zato mi je nemogoče, da bi ostal še nadalje z Vami v zvezi. Vi mi praviite, da ne morete plačati, ker so Vam ostali Vaši odjemalci dolžni in da imate zato tudi Vi v svojih knjigah odprte račune. Prosim Vas, da mi

takoj nakažete polovico dolžne vsote; če Vam pa to ni mogoče, da mi odstopite svoje terjatve, da bom jaz skušal izterjati Vaše terjatve.«

Hkrati je ta tvorničar priporočil trgovcem, da si dajo še od neke druge firme izstaviti podobno pismo ter da potem s tema dvema pismoma v roki obiščejo svoje odjemalce-dolžnike, katerim naj re-

čjejo: »Glejte! Moji dobavitelji hočejo sedaj direktno nastopiti proti Vam. Vem, da bi bilo to Vam nepotrebno neprijetno in zato bi želel, da Vam to neprijetnost prihranim. Plačajte mi vsaj polovico svojega dolga ali pa mi dajte menico, ki jo morem stornirati!«

Pravijo, da se je ta način izterjavanja tvorničarju dobro obnesel. Poskusite še vi!

Reklamni mozaik

Neki podjetnik opozarja s svojo reklamo učinkovito na to, s koliko skrbnostjo preizkuša vsako blago, preden ga kupi. V oglasih za nogavice se poslužuje tega zanimivega besedila: »Več tednov smo delali, preden smo preizkusili 283 izdelkov prvovrstnih tovarn za nogavice. Dognali smo, da so nogavice X najboljše. Šele ko smo ugotovili, da ima nogavica X največ prednosti, smo jo označili s kvalitnim znakom X.«

Če dobi trgovec novo blago, kaj rad pozabi svojim nameščencem povedati njegove posebnosti. In ko pride kupec, so prodajalci kar v zadregi s prodajnimi argumenti. Zato je neki tekstilni podjetnik priložil svojemu blagu tudi navodila za prodajo v obliki prodajnih razgovorov, v katerih je pojasnil kvaliteto, surovine, način izdelovanja, namen porabe, zlasti pa vse vrline. Navedba prodajnih točk v dialogu je veliko bolj učinkovita, ker vzpodbuja k čitanju in ker se bolj vtisne v spomin kot pa na naštevavanje in opisovanje.

Tudi tu vidite, kako dobro je, da znate angleško opominja lepak nekega učitelja jezikov. Plakat kaže mlado, lepo damo, ki si obupno prizadeva prečitati pismo

svojega angleškega znanca. Originalno pismo drži v roki in opazovalec se more pozabavati, da vsebino čita, pa s tem preizkusiti, kakš daleč gre njegovo znanje. Tak drastičen poziv k učenju jezikov težko zgreši svoj namen. Na vsak način pa doseže več kot pa suhoparni stavek: »Tuje jezike uči izprašani učitelj XY.«

Neki zavarovalniški zastopnik si izrezuje dnevno iz časopisov poročila o nesrečah in jih lepo nalepi v zvezek, ki ga razkaže svojim obiskovalcem. Na podlagi dejanskih poročil o mnogih prometnih nesrečah, požarih, krajah itd. se mu večkrat posreči, da sklenc zavarovanja proti vlamu, neizgodi, smrti itd.

Neki prodajnogospodarski institut je preizkusil snubilno moč izveskov cen v trgovskih izložbah. Rezultat je bil naslednji: Trgovinske izložbe z označenimi cenami so privabile 60% več gledalcev kot pa one brez njih. S cenami opremljenih predmetov se je 86% več prodalo, dočim je bil čas opazovanja pri teh trgovinah za 13% daljši. To so povprečne številke, za katerih ugotovitev se je upoštevalo 19 različnih vrst podjetij.

Novoletna številka

„Trgovskega lista“ bo prava revija slovenskih trgovcev

Vsak zaveden slovenski trgovec čestita novo leto svojim odjemalcem predvsem v noveletni številki »Trgovskega lista«. Prav tako pa tudi vsako slovensko gospodarsko podjetje.

Inserate za noveletno številko, ki izide v povečani nakladi, sprejema uprava „Trgovskega lista“ do 29. decembra opoldne.

Kdor pa hoče, da bo njegov inserat posebno dobro in učinkovito sestavljen, ga pošlje še pred božičnimi prazniki!

Trgovci! Novoletna voščila predvsem v „Trgovski list“!

Zgodovinske beležke o kartelih in monopolih

III.

Kartel galuna v srednjem veku

Eden klasičnih in najbolj zanimivih primerov monopolističnih organizacij je znameniti kartel galuna iz l. 1470. Do l. 1416. so dotavljali galun edino turški trgovci, ki so bili takrat lastniki najbolj bogatih rudnikov galuna v Aziji. Nekaj italijanskih trgovcev si je zagotovilo vso proizvodnjo teh rudnikov, za kar so plačevali sultanu veliko letno rento.

L. 1461. je bilo odkrito bogato ležišče galuna v mestu Tolfa, ki je bilo last papeža. Izkoriščanje rudnika je podelil papež Pij II. neki zasebni družbi po imenu »Societas Aluminum« ter tej družbi rezerviral prodajo galuna v papeževi državi.

Rodbina Medicej iz Florencije je postala l. 1466. član te družbe ter je dobila od papeža, da se okrepi položaj te družbe na evropskem

trgu, posebno ugodnost, da je papež obsodil uporabljanje turškega galuna ter prepovedal kristjanom trgovino s tem proizvodom. Papež je tudi odredil, da se smejo zapleniti ladje s turškim galunom. V tem primeru bi dve tretjini zaplenjenega blaga pripadle papežu, ena tretjina pa družbi. V istem razmerju so se razdelili tudi stroški za opremo potrebnih ladij.

Družba je bila s tem rešena turške konkurence, ko je nakrat dobila novega konkurenta v osebi napolskega kralja Ferdinanda, ki je odkril rudnike galuna na otoku Ischia. Sile obeh konkurentov so bile precej enake ter se je zato konkurenčna borba takoj razvila z vso silo. Vendar pa sta kmalu oba konkurenta spoznala, da nihče ne bo mogel drugega popolnoma premagati in tako je bil leta 1470. dosežen in sklenjen sporazum med papežem in napolskim kraljem Ferdinandom.

Rudniki so ostali last dotedanjih lastnikov. V pismeni pogodbi, ki je bila sklenjena na 25 let, so podpisniki odkrito izjavili, da je cilj sporazuma, da se obdrže cene ga-

luna na zadovoljivi višini. Kartel je sam začel prodajati galun, dočim je prepustil proizvodnjo lastnikom rudnikov. Pogodbene stranki nista imeli pravice prodajati galun brez medsebojnega znanja. Vse prodajne pogodbe so morali skleniti skupni agenti obeh strank, naročila pa so se morala izvrševati na ta način, da je vsak rudnik dal polovico blaga. V začetku so veljale še neke izjeme za papežev rudnik z ozirom na obveznosti, ki jih je prevzel papežev rudnik pred sklenitvijo sporazuma. Če ena pogodbenih stran ni mogla dobaviti c. r. prevzete količine, je ta prešla na drugo pogodbeno stranko.

Za vse izgube, ki bi nastale zaradi slabe kakovosti blaga, je odgovarjal dobavitelj sam, in sicer tako proti odjemalcu ko tudi proti kartelu. Kartel je določeval ceno, po kateri se je smel galun prodajati. Pravilo je bilo, da se prodaja galun samo proti gotovini. Udeleženci kartela so bili podvrženi obsežni kontroli permanentne posebne komisije. Člani te komisije so imeli ključne vseh skladišč in so jih

mogli pregledati vsak hip. Komisija je opravljala funkcije današnjega upravnega sveta delniške družbe, njeni agenti pa so bili nekakj prodajni uradi. Kartel pa je poskrbel tudi za kazenske sankcije za primer kršitve sporazuma. Tako se je morala plačati za kršitev sporazuma globa v višini do 50.000 dukatov, a obveznosti do kartela se zaradi tega niso zmanjšale. V zgodovini kartelov je ta sporazum eden najbolj značilnih, ker je bil organiziran skoraj popolno, kakor najmodernejši karteli današnje dobe.

Karteli v XVI. stoletju

Gibanje za združevanje na monopolistični podlagi se je zlasti razvijalo v Nemčiji v 16. stoletju. Istočasno pa se je razvijala tudi protikartelna zakonodaja, ki pa ni dosegla posebnih uspehov. Zato so se izdajali vedno novi in vedno ostrejši zakoni, kar je najboljši dokaz njih neučinkovitosti. Tako sta izdala državna zborna v Trieru in Kölnu l. 1512. zelo strog zakon proti kartelom, podoben zakon je

nato izdal državni zbor v Nürnbergu l. 1522., v Speyeru 1529 in v Augsburgu l. 1530. in 1532. V vseh teh zakonih se je naglašalo, da so bili karteli sklenjeni v tajnosti in na zelo misteriozen način. Ponovno so bili tudi ustanovitelji kartelov obsojeni, tako strojarji kože na Saškem l. 1527. in 1534. pa trgovci z volno.

Od protikartelnih odredb je zlasti važna ona Karla V. za Nizozemsko v l. 1540., ko se v njej s posebno jasnostjo opozarja na monopolistični značaj kartelov ter naglašala neobhodna potreba, da oblasti štiti svobodo konkurence in potrošnike. Tudi v Franciji in Angliji so se izdajali številni edikti proti kartelom. Posebno znan je edikt angleškega kralja Edvarda VI. iz l. 1548. ki predpisuje najstrožje kazni za trgovce, ki bi se dogovorili, da ne prodajajo blaga pod določeno pretirano ceno. Prav tako so se obsojevali tudi vsi sporazumi med obrtniki in delavci, če so se zavezali, da ne bodo drug drugemu konkurirali.

(Dalje prihodnjije.)

Mlinsko - tehnične potrebščine

Mlinska sita * Gonilna jermena * Mlinski stroji
Mlinski kamni vseh vrst

BRCAR & CO., LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 35

Telefon št. 27-25

Telefon št. 27-25

Davčni svetovalec

R. P. v Lj. — Taksa za kupne pogodbe. — Nameravate kupiti posestvo in vprašate, kakšne takse bi morali v tem slučaju plačati:
Odgovor: Po t. p. 12. taks. zak. se plačuje taksa po vrednosti, in sicer:

a) za nakup in prodajo premičnin od vrednosti 1%,

b) za nakup in prodajo nepremičnin od vrednosti 4%.

Za vrednosti nepremičnin se jemlje prometna vrednost v trenutku nakupa in prodaje ali kupna cena ali zakonita minimalna vrednost (katastrska vrednost), kakor je pač katerega teh vrednosti večja; pri nakupu in prodaji premičnin pa samo kupna cena, toda v obeh primerih z vsemi postranskimi pogoji in obveznostmi. V vrednosti stvari se všteta tudi dolgov, ki jih prevzame kupec, nadalje vrednosti vseh bremen, ki mu omejujejo pravico popolnega uživanja. Če pa se plačuje kupna cena v obrokih z obrestmi, se obrestni ne vštetajo v vrednost.

V vseh kupnih in prodajnih pogodbah glede nepremičnin se mora navesti radi plačila takse poleg kupne cene še prometna vrednost, ki jo imajo stvari v trenutku, ko se sklenuje pogodba.

V kupnih in prodajnih pogodbah glede nepremičnin, v katerih ni navedena poleg kupne cene še takratna prometna vrednost, se smatra, da je kupna cena navedena tudi kot takratna prometna vrednost.

Za prometno vrednost je smatrati objektivno ocenjeno vrednost imovine na dan, ko se sklenuje pogodba, ne da bi na to vplivala kakršna koli prisiljenost prodajalca ali kakšna neodložljiva potreba kupca.

Zakonita minimalna vrednost, tako zvana katastrska vrednost zemljišča se izračuna, če se čisti katastrski donos, ki je razviden iz posestne pole katastrske uprave, pomnoži na bivšem Štajerskem z 18, na bivšem Štajerskem z 20, v Prekmurju s 30.

Čisti donos iz zemljiškega posestnega lista se izračuna, če se stari čisti kat. donos, ki je označen v posestnih listih v kronah, pretvori v dinarje in pomnoži z 20.

Zakonito minimalno katastrsko vrednost hiš predstavlja 12kratna najemina ali 60kratna zgradarina. Če znaša n. pr. najemina letno 1000 din, je vrednost hiše

št. 17.863/38.

Nabava.

Državni rudnik Velenje razpisuje na dan 18. januarja 1939. neposredno pismeno pogodbo za dobavo 1500 kg turbinskega olja Ia. Ostali pogoji pri podpisnem rudniku.

Državni rudnik v Velenju, dne 20. decembra 1938.

12.000 din. To vrednost lahko vzame davčna uprava za odmero osnovno prenosnine, če je kupna ali prometna vrednost manjša od tega zneska.

Poleg državne takse je treba plačati v območju dravske banovine 2%no banovinsko takso od prenosa nepremičnin. Za odmero osnovno te takse služi ona vrednost nepremičnin, ki služi za odmero državne takse (gl. § 73. pravilnika o banovinskem proračunu dravske banovine za leto 1938/39. z dne 15. 3. 1938 Služb. list št. 26/1938).

Če se pa nahaja nepremičnina v območju ljubljanske občine, je treba plačati poleg gori navede-

nih taks še 2%no občinsko takso od iste vrednosti nepremičnin, ki služi kot osnova za odmero državne takse. (Glej čl. 40. pravilnika o izvrševanju proračuna mestne občine ljubljanske za proračunsko leto 1938/39. z dne 22. marca 1938, Služb. list št. 25).

Kadar se napravi listina (kupna pogodba) o pravnem poslu, ki je zavezan taksi na prenos nepremičnin, se plača poleg občinske takse na prenos nepremičnin tudi taksa za listino v kolkih, in sicer v znesku 10 din po t. p. 12. c) taksnega zakona.

Vsaka sklenjena kupna in prodajna pogodba se mora prijaviti v 15 dneh po sklenitvi pogodbe pri pristojni davčni upravi ali pa se mora taksa ob sklenitvi pogodbe prilepiti in uničiti na pogodbi sami, sicer se obsodijo pogodniki solidarno poleg redne takse še na kazen v trikratnem znesku redne takse. Če se pa pogodba v 15 dneh prijavi, taksa pa ne plača, se obsodijo pogodniki solidarno poleg redne takse tudi še na kazen v znesku enkratne takse.

Povpraševanja po našem blagu v tujini

898 — New York City: predelane goveje in telečje kože v črni ter bravn barvi, gladke in stisnjene za galanterijske izdelke ter koža za podplate.

899 — Hamburg: lycopodium v prahu.

900 — Bologna: suhe kamilice in lipovo cvetje.

901 — Pariz: goveji rogovi in parklji.

902 — Halle a/S: seme vseh vrst detelje.

903 — Pariz: ponuja se zastopnik za industrijske proizvode.

904 — Birmingham: mika.

905 — London: loj, meso, kostna moka, zmleta kopita in rogovi, suha kri.

906 — Karachi (Indija): verige za govedo in pse, žebli vseh vrst, jeklene pile, železni vijaki, okovi za vrata in okna;

907 — London: elektrotehnično orodje, orodje za bicikle (verige), galanterijsko blago,

908 — Olomuc: pašniško seme (150 do 200 vagonov),

909 — London: zastopniška firma, ki ima organizirano prodajo na zapadni obali Afrike išče zvezo z našimi izvozniki zaradi plasiranja njih proizvodov na tamkajšnjem trgu,

910 — Philadelphia: odeje za potovanja,

911 — Pariz: koruzna slama.

Interesenti naj se za naslove obrnejo na Obaveštajni odsek Zaveza za pospeševanje zunanje trgovine, Beograd, Ratniški dom. Pri tem naj navedejo svoje ime in številko, pod katero je ponudba objavljena.

Doma in po svetu

Nj. Vel. kraljica Marija je darovala za frančiškanske cerkev v Dubrovniku 1450 kg težak zvon.

Glavni odbor borbašev je na svoji seji z dne 21. decembra sklenil, da smatra g. Svetislava Hoždero za škodljivca stranke ter ga je zato kot predsednika stranke odstavil; Za predsednika stranke je bil nato izvoljen dsoedanjji podpredsednik stranke dr. Zivan Lukič.

Z redom Jugoslovanske krone 3. stopnje sta bila odlikovana August Westen, predsednik Kranjske industrijske družbe in dr. Adolf Golia, gen. tajnik Zveze industrijcev v Ljubljani, z redom sv. Save 3. stopnje gen. ravnatelj Kranjske industrijske družbe Noot, z redom

sv. Save 4. stopnje pa Anton Končan, ravnatelj Zadrudne gospodarske banke v Ljubljani. Cestitamo!

V novem mestnem svetu Subotice je ponudil župan in poslanec Marko Jurić Madžarom 17 občinskih svetnikov. Vseh obč. svetnikov je 72.

40letnico zvestega službovanja pri Kranjski industrijski družbi je te dni slavilo 12 delavcev. Tvornica jim je priredila slavnostno kosilo ter jim izrekla svoje priznanje tudi z lepo denarno nagrado.

Gluhonemih je v Jugoslaviji 25 tisoč. Zanje bi bilo treba ustanoviti vsaj 10 šol, ker so sedaj v državi samo 4 šole za gluhoneme, in sicer v Ljubljani, Jagodini, Zagrebu in Beogradu.

V Pittsburgu se je začel velik kongres ameriških Slovanov. Kongresa se je udeležilo okoli 400 delegatov vseh v Ameriki živečih slovanskih narodov. Glavni namen

kongresa je, pripraviti kulturno zblizanje med ameriški Slovani. Železniški promet na progi Niš—Knjaževac je bil zaradi zametov ustavljen.

Na zagrebški poštni direkciji je bilo ukradenih 132.000 din v denarju. Tatvina še ni pojasnjena. Diamantni jubilej mašniške posvetitve je praznoval papež Pij XI. Bivši predsednik republike doktor Beneš bo objavil knjigo z naslovom »Narod se bori za svojo svobodo«. V knjigi bo objavil dosedaj še neznane dokumente o zadnjih češkoslovaških dogodkih.

Prška Sokolska Obec je protestirala pri centralni češkoslovaški vladi proti razpustu Sokola na Slovaškem. V protestu poudarja, da je celo nemška vlada dopustila delovanje Sokola. Zlasti pa protestira proti zapletbi premoženja slovaškega Sokola, ker to premoženje na vsak način pripada češko-slovaškemu Sokolu.

Na Dunaju uprizarja okrožni vodja Globočnik skoraj vsak dan racije po trgovinah, da bi preprečil dvig cen, zlasti živil. Zlasti surovo maslo raste v ceni, a tudi sadje in druga živila. Dunajski listi se zlasti pritožujejo, ker rastejo cene tudi v ariziranih trgovinah. Njih lastniki naj vendar pomislijo, da so jim bile te trgovine podarjene. Ti apeli pa ne zaležejo dosti, kakor dokazujejo vsakodnevne racije. Zato so začeli nar. socialisti zelo strogo kaznovati dvige cen. Na deželi je bilo več trgovcev kaznovanih z globami po 25.000—30.000 mark, neka tekstilna tovarna na Štajerskem pa je morala plačati celo 200.000 RM globe.

Dunajska radijska postaja je začela oddajati poročila tudi v slovaškem jeziku. Poročila so mestoma protipoljska, ker da Poljska še vedno dela za odcepitev Karpatske Ukrajine.

Dan propagande za bojkot japonskega blaga je bil prirejen dne 17. decembra v Manchesteru.

Romunska vlada je izdelala načrt o izselitvi 50.000 Židov v Palestino. Romunski Židje pa temu ugovarjajo ter predlagajo, da bi se na leto izselilo le 4000 Židov, če bi se jih pa izselilo več, toda največ 15.000 Židov, pa bi morala vlada na svoje stroške priskrbeti vsem tem Židom potne listine. Židje pa bi se v nadomestilo za to finančno žrtev vlade (ki bi znašala približno 1 milijon funtov) zavezali, da bodo kupovali predvsem romunsko blago.

Nekatera nemška podjetja so zahtevala od švedskih firm, s katerimi so v poslovnih zvezah, da dokažejo, da nimajo med svojimi nameščenici Židov. Nemci so zagrozili, da bodo sicer svoje poslovne stike pretrgali. Zahteva nemških podjetij je rodila na švedskem velik odpor ter so prizadeli trgovci sklenili, da predložijo vso zadevo zun. ministru Sandlerju.

Za zimsko pomoč je bilo letos v Nemčiji nabrano 15.541.034 RM, to je za 80 odstotkov več ko lani, ko se ni imela Nemčija Avstrije in letskih Nemcev.

Lah Jakob

veletrgovina z galanterijo in konfekcijo

Maribor
Glavni trg

Kramaršič Franc
trgovina z manufakturnim in modnim blagom in pleteninami
Maribor, Gosposka ul. 13
želi svojim odjemalcem veselo in srečno božično praznike in uspeha polno novo leto 1939

Modna trgovina
Paš Anton
Maribor
Slovenska ul. 4
želi veselo in srečno božično praznike kakor tudi uspeha polno novo leto 1939

Inž. Jelenec
inž. Šlajmer
gradbeno podjetje
Maribor, Vrazova ulica
želi veselo in srečno božično praznike in uspeha polno novo leto 1939

V gostilni in restavraciji

zahtevajte vedno izrecno Rogaško mineralno vodo! Ona Vam na prav prijeten način pospešuje prebavo in Vaš organizem Vam bo za to hvaležen.

Za organizacijo velikega glasbenega festivala v New Yorku ob priliki svetovne razstave je 350 ameriških bančnikov in industrialcev podpisalo 1.200.000 dolarjev.

Radio Ljubljana

Sobota dne 24. decembra. 12.00: Božič prihaja (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: J. S. Bach: Maša v h-molu (plošče) — 14.00: Napovedi — 17.00: Otroška ura (vodi gđc. Slavica Vencajzova) — 17.30: Recitacija s ploščami — 17.50: Pregled sporeda — 18.00: Salonski trio (Novak Karlo, violina; Comelli Ludvik, cello; Borštnik Boris, klavir) — 18.40: Božični obljabi naših pomorcev (Viktor Pirnat) — 19.00: W. A. Mozart: Koncert za gosli in orkester št. 5 (plošče) — 19.30: Beseda k prazniku (F. S. Finžgar) — 19.50: Sveti večer. Sodelujejo: radijski komorni zbor, radijski orkester, Trnovski cerkveni zbor, Ljubljanski godalni kvartet, kvartet Stritarjevih, Filip Bernard (flavta solo), A. Hebein in E. Mezgolits (duet citer), člani radijske igralske družine in plošče — 24.00: Prenos polnočnice iz trnovske cerkve.

Nedelja dne 25. decembra. 9.00: Napovedi — 9.05: Orgelski koncert (prof. Pavel Rančigaj) — 9.45: Verski govor (prior Valerian Učak) — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice — 11.00: Koroške narodne pesmice (plošče) — 11.30: Koncert. Sodelujeta: ga. Zlata Gjunjenac, solistka beograjske opere in povečan radijski orkester — 13.00: Napovedi — 13.05: Tamburaški orkester — 14.00: Virtuozki (plošče) — 17.00: Praznični zvoki (plošče) — 17.15: Prenos z razstave kanarčkov — 17.30: J. Haydn: Godalni kvartet D dur op. 64 No. 5 (plošče) — 18.00: J. S. Bach: Božični oratorij, izvajata radijski komorni zbor in orkester — 19.00: Prenos iz Vatikana — 19.45: Wieniawski: Faust, fantazija za soli in orkester (plošče) — 20.00: Ch. Dickens: Cvrček za pečko, božična igra — 21.30: Plošče — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Citraški trio »Vesna«.

Čestitamo gostom iz mesta in dežele želiva

vesel Božič in neav srečna novo leto 1939 restavracija

„6-ica“
Ana in Albin Izliakar

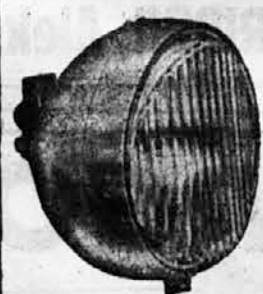
OSET

Miloš

veletrgovina s špeterijskim in kolonialnim blagom

Maribor
Glavni trg

želi svojim odjemalcem srečne in veselo božične praznike in uspeha polno novo leto 1939

Najpopolnejši žarometi proti megli in ostali avtomaterial

M. BAHAR - LJUBLJANA
Celovška c. 38 — Telefon 22-92

Najugodnejše kupite

vsakovrstne trgovske knjige, kot ameriške žurnale, glavne knjige, blagajniške knjige itd. pri

A. Janežič, Ljubljana, Florjanska ul. 12-14

ker smo jim cene vsled velike zaloge v engros in detajlni prodaji globoko znižali // Trgovina s papirjem, šolskimi, pisarniškimi in knjigoveškimi potrebščinami na debelo in na drobno Lastna industrija trgovskih knjig in šolskih zvezkov

„Slavija“ Jugoslovanska zavarovalna banka v Ljubljani

Gosposka ulica 12, telefon števil. 2176, 2276.

Podružnice: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Osijek, Novi Sad in Split

Ustanovljeno 1850

Zaloga vseh vrst stekla,
porcelana in keramike.
Stavbno in umetno ste-
klarstvo. Specialna zaloga
in okvirjenje slik

JULIJ KLEIN

LJUBLJANA
Wolfova ulica števil. 4
Telefon 33-80

Konfekcija CVERLIN Franc Maribor

Gospeska ul. 32

Želi svojim odjemalcem srečne in
vesele božične praznike in uspeha
polno novo leto 1939

Manufaktura Česki magazin

Maribor, Ulica 10. oktobra

Želi vesele in srečne božične praznike
kakor tudi uspeha polno novo leto 1939

FIFOLT KAROL

mehanična delavnica
Maribor, Slovenska 6

Želi svojim odjemalcem vesele
in srečne božične praznike in
uspeha polno novo leto 1939

Darila

za Božič, lepa in praktična,
s katerimi gotovo razveselite
obdarovanca, kupite

po znižanih cenah v

MANUFAKTURI NOVAK

LJUBLJANA — Kongresni trg 15
pri nunski cerkvi

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.
LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6

Nudi polzredno nizkih cenah: Salda-konte, štruce,
journale, šolske zvezke, mape, odjemalne knji-
žice, risalne bloke itd

A. Šarabon LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s specerijo

Veleprazarna za kavo

Milni za dišave

Glavna zaloga rudnin-
skih vodá

Brzojavni naslov:
ŠARABON LJUBLJANA
Telefon št. 26-66
Ustanovljeno leta 1886

Za praznike

Dalmatinska vina

Zganje, Prošek, Maraškino
Vinski kis, Olivno olje

Vse lastni izdelek Lasan, ši ka

POSOJILA

različna, proti
primernemu jamstvu
preskrbim

hitro in strogo kulantno

RUDOLF ZORE, Ljubljana
GLEDAlišKA ULICA 12
Telefon 38-10 Znamka 3 Din

Vam je pri snazenju štedilnika,
jedilnega pribora, medenine, emaj-
la, steklenine itd. res neobhodno
potreben, ker Vam osnaži vse brez
uporabe kakih drugih pripomočkov.
Ovo je z modro deklico je znak naše
kvalitete. Za cenjena naročila se
priporoča

SLAVIN!

JANČIČ KARL

trgovina z manufaktur-
nim in modnim blagom

MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 11

Želi vesele in srečne božične praznike
in uspeha polno novo leto 1939

TVRDKA

„MOTOROIL“

družba z o. z.

MARIBOR

Želi svojim cenjenim
odjemalcem vesele
božične praznike in
srečno Novo leto

Ne kupujte tehtnice!!! preden niste vprašali pri nas

5letna garancija!

Izdelujemo
3 vrste
avtomatičnih
tehtnic

5letna garancija!

od 2 do 20 kg
v prvovrstni
kvaliteti
v raznih barvah

Titan d. d., Kamnik

KMETSKA POSOJILNICA LJUBLJANSKE OKOLICE

r. z. z. n. z. v Ljubljani

Ustanovljena
leta 1881

Nove vloge

so vsak čas izplačljive in jih obrestuje po 4%
vezane na 3 mesece pa . . . . . po 5%

Vlagajte svoje prihranke v najstarejši slovenski denarni zavod

TRGOVCI!

Damske in otroške predpasnike
od navadnih do najfinejših kva-
litet izdeluje na veliko tvrdka

F. I. GORIČAR

LJUBLJANA, Sv. Petra c. 39

Izvrsten kroj, lepi vzorci! Zahtevajte ponudbe!